

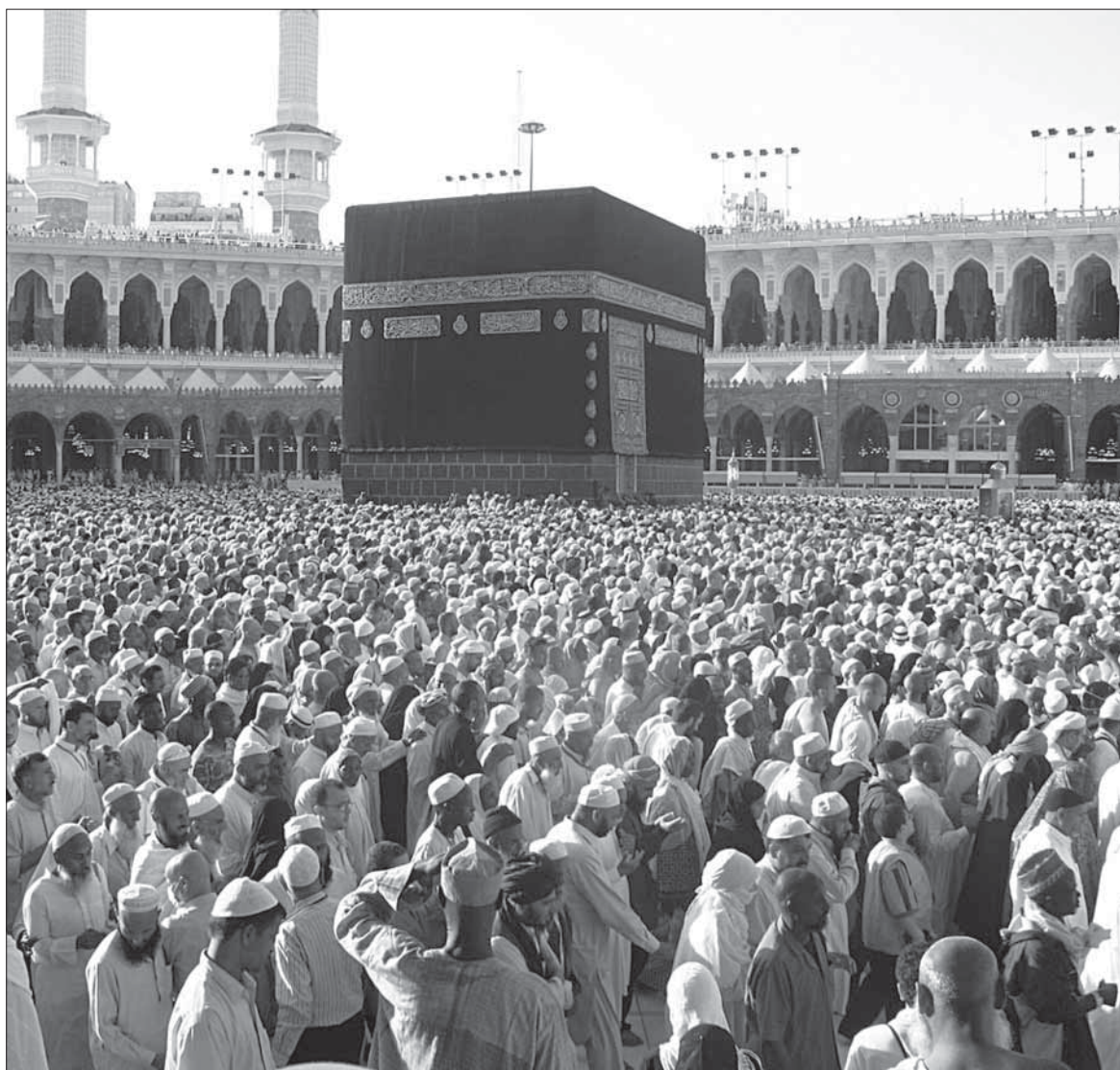
Гъаж — 2011

ГЪАЖГЪА БАРАГЪАНЛАГЪА ДОКТОР-НЕЙРОХИРУРГНУ ЁРАВЛАРЫ

Гъаж – Ислам динни бешинчи къануну ва Аллагъ учун этилеген ишлени лап абурулуларын да кыйын кютюленгенлеринден санала. Бу ибадатны ажайып уллу маънасы бар ва къаркъарагъа да, гъакъылгъа да артыкъ гюч этилип болдурула. Яратгъаныбыз булай айта (маънасы): «Гертиден де, ибадат этмек учун яралгъан ерлени лап биринчиси – Маккадагъа намаз къылынагъан уй. Шо рагъмулангъан уй ва адам урлукъ учун Гъакъыкъатны ёлуна тюшонмекге ёл гёрсете. Шо уйде адамлагъа енгил англашылагъан белгилер бар. Бу ерде Ибрагъим пайхаммар ﷺ тургъан ва о уйню ичине гирген гиши къоркъунчулукъну сезмес. Сапар этмеге бажарагъанлагъа Есибиз уйге багъып гъаж къылмагъа буюра, инанмайгъанланы гъакъында айтса буса, Аллагъ дюньядагъыларда гъажатлы тюгюл» («Имран» деген сура, 96-97-нчи сура-лар).

Гъамит Къарагишиев

Медицина якъдан кёмек этегенлени аслу мурады гъаж къылагъанланы савлугъуну гъайын этив, неге тюгюл шондан гъажны тюз ва заманында къылыву гъасил бола. Муна шо саялы биз гъаж къылывну медицина янларыны гъакъында яхшы билеген, гъаждагъылагъа кёп кёмек де этген доктор-нейрохирург

булан хабарлайбыз. Республика клинический больницада ишлейген Шамил Айтберов соравларыбызгъа жавап къайтармагъа рази болду.

–Шамил Малачиевич, Сауд Арабстанны топурагъына етишгенде бизин якълы гъаж

къылагъанлар не йимик масъалалар булан ёлугъа?

–Инг башлап орта бойдагъы улькелерден гелгенлер ондагъы иссиликге ва сауд чёллени гъавасына урунагъанлыкъ. Артдагъы йылларда гъажны вакътиси къышны вакътисинде оьте буса да, о

якълардагъы гюндюз иссиликге 30 градусгъа ерли гётерилмеге бола, гечелер буса 20-дан тебен тюшмей.

Узакъ заман гюнню тюбюнде турув къаркъараны уму гъалын да осаллашдырар, гюн ва иссилик ургъун (удар) этер, гён биширмеге болар.

» 3

Номерде:

бет 4

Гъижап – исбайылыкъ ва якъланыв

бет 5

Ислам динде сувну къыйматы

бет 6

Товбагъа тюшюв – Аллагъны шабагъаты

Гъижап — исбайылыкъ ва якъланыв

Арт заманларда Россияда гъижап байлагъан къызланы санаву арта. Оланы атына айтылагъан хыйлы яхшы сёзлени эшитме бола, тек нечакъы тамаша буса да, терс сёзлер де чалына. Гъижап байлагъан къыз оьзге башгъаларына уьлгю болма герек деп гъасаплана. Шо саялы огъар артыкъ талаплар да салына. Иш шотай. Тек олар да, бизин йимик, оьз яхшылыкълары ва кемчиликлери булангъы адамлар. Янгъыз оланы Аллагъгъа ювукъ болмакъ учунгъу къасты хыйлы да гючлю.

Мисай Алиева

Оьзлени арагъа салып ойлашыгъа себепчи болмас учун, шо къызлагъа оьзлени гъар абатына тергев берме, оьзлени ишлери ва сёзюн тергевге алма тюше. Ислам динни бары да талапларын къатты кюйде юрютме тарыкъ. Пъали де гъижап байлама токъташмагъанларына: Ислам дин опуракъ гийсе, исбайы да, модлу да гёрюнме бола, шону оьзюмден гъис этемен. Мен агълюде янгъыз къыз эдим, шо саялы ёнкю оьсген эдим. Атам-анам янындан мен тилеген затны гери ургъан бир гезик де болмагъан. Модгъа гёре гийине эдим, тенглилерим мени гюллей, гъатта магъа ошама къарай эдилер. Эрге баргъанча да,

баргъан сонг да шотай болуп турду. Явлукъ байламайгъаным, даим шалбар гийип юрюйгеним саялы, мамам гъар заман уруша эди. Пюнлени бир гюнюнде ол мени опурагъымны яллатды. Ачувландым, къайнашдым!

Атам, даим иш булан машгъул болуп, бизин арабыздагъы гъалны эс этмей эди...

Пюнлени лап тизив бир гюнюнде – гертиден де тизив гюнюнде – мен бютюнлей башгъа адам болуп уяндым. Не болгъанни билмеймен, тек мени дюньягъа къаравум алышынды. Шонча да алышындычы, оьзюм оьзюмню танымайгъан болдум.

» 4

Ислам – террорчулукъгъа къаршы

Октябрь айда Магъачкъаладагъы Сайфулла Къадини аты тагъылган межитде «Ислам – террорчулукъгъа къаршы» деген маънагъа гёре алимлени жыйыны оьтгерилген болгъан.

Жыйында Дагъыстанны ер-еринден гелген алимлер ортакъчылыкъ эте. Мажлисни Дагъыстан бусурманларыны ругъани идарасыны дин ярыкъландырыв бёлукдеги къуллукъчусу Давуд Тумалаев юрюте. Ол жамиятгъа ва Ислам динге экстремизм нечик зарал гелитрегени гъакъында ташдырып айтды.

Кули районну имамы Сиражутдин гъажи Къурбанов вагъгъабы деген агъым нечик тувулунгъаныны ва бусурман пачалыкъланы топуракъларында яйылгъан кююню гъакъында толу кюйде маълумат берди. «Къайда ва не ерге гелсе де, вагъгъабылар оьзлер булан дав, къан тегюв, питне тувдурув яратып гелген», – деди алим. Гъалиге кеп сёйленеген тавассулу ва истигасаны гъакъында да Сиражутдин гъажи арив этип айтды, жыйылгъанлагъа англашылагъан кюйде етишдирди.

Чыгып сёйленгенли бириси, Лак районну имамы Магъаммат гъажи Саламов, яхшы уьлгю гёрсетип гетген ата-бабаларыбызны, олар динге нечик тетекейли янашагъанлы, къайсы ёл булан юрюгенни гъакъында кеп зат айтды. «Ватаныбыз Дагъыстангъа Ислам дин яйылмагъа башлагъан биринчи йылларда гелген. Динни бизге Пайхаммарны асгъабалары Умар халипаны (Аллагъ огъар рази болсун) вакътисинде гелтирелер. Оьзлерден сонг акъыдагъа, фикхгъа, тасавуфгъа багъышлангъан китаплар кююп гетген, бизин не заманда да уллу-уллу алимлерибиз кеп болгъан. Шо китаплар арабызда гъали де бар ва биз шолардан яхшы кюйде пайдаланмагъа къаст къылабыз. Энни булай суал тувулунмагъа бола: бир-эки китапча охугъан ва агъачлыкъларда къачып айлангъан «гъакъыл тебелени» артындан барайыкъмы яда асгерилген шо уллу алимлерибизни ёлун юрютейикми?!» – деп, Магъаммат гъажи жыйылгъанлагъа сорады.

Мажлисни ахырында охувчуланы арасында Къуръанны ва Ислам динни кюрчулерине багъышлангъан конкурс оьтгерилди.

Ливиялы башгётеривчулер игитини атын ерге ургъан

Ливиялы башгётеривчулер оьз заманында ватаны учун жанын аямай дав этип оьлюп гетген Омар аль-Мугътарны эсделегин пешмеген, ерге ургъан. Башгётеривчулер миллетини игитин жазалагъан-

лагъа оьр къыймат берип, яхшы адамлар гъисапда багъалагъан.

Кюйге къарагъанда, ливия питнечилени башчылары оьзлени гючюне базана, шолайлыкъланы сёзлеринден ачыкъ бола. Демек, 1911-нчи йылдан 1943-нчю йыл болгъунчагъы Ливияны Италия булангъы елевю уьлкено оьсююню, чечеклениво девюрю деп тартынмайлы намуссуз кюйде белгилене. Айрокъда, Муаммар Каддафини ёлбашчылыкъланы заманы булан тенглешдиргенде.

Гъалны аялашдырмакъ ва англашдырмакъ учун булай тенглешдиривню гелтирмеге яхшы. Россиялылар гитлерчи елевчулер уьлкебизге Совет гьукуматдан эсе артыкъ пайда гелтирген, деп айтса нечик болур?!

Шо девюрге италиялы елевчулер ливиялы ерли халкъны юз минглер булан чёлдеги концлагерлеге йибере болгъан. Умуми халкъны санаву 1,25 миллион адам болгъанлы гъисапгъа алса, шо ватандашланы аслу яны болагъаны англашыла. Нечесе минглер къыйналып оьлтюрюле, ачдан, аврулардан оьлгенлини санаву да аз болмагъан. Пулёматлар булан гюлелеп жазалангъанланы герти санаву гъали де белгисиз.

Елевчулеге багъышлангъан макътав сёзлени питнечилени башчысы Мустафа Абдул-Жалил италиялы

гьукумат чалышывчу, министр Игнацио Ла Русса булангъы Триполидеги ёлугъувунда айтгъан болгъан. Булай каламлар башгётеривчулер бираз алдын Омар аль Мугътарны милли игити гъисапда белгилегени, елевчулеге къаршы ябушувчу дегенине къаршы чыгъа. Демек, Омар уьлкесине яхшылыкълар гелтирегени булан ябуша болгъан...

Озокъда, италиялылар питнечилени сёзлерине бек рази къала. Айрокъда, 2008-нчи йыл Каддафи Италияны премьер-министр Сильвио Берлусконины пачалыгъы этген елевю саялы багъышламакъны этдирген болгъан сонг... Шо заман Ливияны герти башчысы Италия оьзлеге багъышламакъны тилегени булан, 5 миллиард евро да бережекге сёйлешип битген болгъан. Бу акъчаны Италия Ливиягъа этген яманлыкълары саялы, бёлп-бёлп 25 йылны узагъында тележек болгъан.

Оьз пачалагъыны пайдасын бу кепде алгъа салагъаны саялы, Жамахирияны башчысын Понбатар политиклер оьтесиз соймей болгъан. Ол оланы къолундагъы суйген-суйгенни этмеге гъазир къурчакъ да болмагъан. Каддафиге ай сени деп къол силлеп къойма да бажарылмай болгъан. Уганданы президенти Йовери Кагут Мусевени ону гъакъында булай айтгъан болгъан: «Каддафи – биревге де таби

болмайгъан патриот, миллетчи. Понбатар политиклер эркин адамланы гёрюп болмайгъанын англамагъа къыйын, тек къол къурчакъланы чы олар бек суюе. Къурчакъ – бары да адамлар учун яман зат. 1945-нчи йылдан сонг артда къалгъан уьлкелерден алгъа багъып янгъыз башында эркин башчылары булангъылары, къуллукъчулукъдан арелкери къатты пачалыкъланы арасына гирмеге бажаргъанлар. Бар-ёкъ кемчиликлерине де къарамайлы, Каддафи яхшы яны миллетчи адам. Мени эсиме гелеген кюйде, къурчакъ болгъанча, шолай болгъан къолай. Неге тююл, пайдалы иш этеген къурчакълар боламы дагъы? Кёмек этигиз магъа! Къурчакъ театры режиссёрлары булан байлавлукъ берсегиз, бола буса, шо гъакъда олар магъа англагъы бергенни суюе эдим!»

Энни къарайыкъ, Ливияда къурчакъ театр ачылгъан. Игитлени орнуна къурчакълар гелген...

Къагъир шагъардагъы агъвалатлар

Октябрь айны башындагъы гюнлерде Мисрини тахшагъары Къагъирде хачперслени копт деген журасыны ва ерли асгерни арасында урушлар болгъан. Гечеги къалмагъалны натижасында 24 адамны жаны къыйыла. Шоланы арасында 17 ватандаш, 7 асгерчи оьле, эки юзге ювукъ адамгъа гюлле яра тие.

Мисрини къыбла боюндагъы Эдфу деген шагъарда болгъан агъвалат урушвланы себепи болгъан. Онда ахырына ерли тизилип битмеген килисаны бузуп, яллатгъан болгъан. Шолайлыкъ гъакимиятдан ихтияр алынмагъан саялы этиле, деп белгилене.

Килисаны бузгъанлыкъ хачперес коптланы ажайып бек къзапландыра. Олар олай да бусурман уьлкеде оьзлени ихтиярлары бек къыйыкъсытыла, деп гъисап эте. Бир жума алда оланы разисизлик жыйынын полиция къувалагъан болгъан.

Артда болгъан жыйынгъа коптлар мекенли кюйде гъазирленген болгъан. Мисрини уллу шагъарланы орамларына нечесе минг адам чыгъа. Хачперслени акциясына бусурманлар да къошула: биревлер гюч этивге къаршылыкъ билдире, башгъалар коптлагъа разисизлигин гёрсете, уьчюнчулер буса, асгерни башын тутгъанлар этген ишни айыплай.

Натижада Къагъир шагъардагъы жыйын къанлы къаршы турувгъа айлана. Тахрир деген майданда жыйылгъан 10 минг адамны бир мюглетде асгерчилер айланып къуршай. Ватандашлар олагъа яллайгъан шишалар булан атышып асгерчилени машини яллап йибере. Гъатта автоматларын да алып, асгерчилеге багъып атышагъанлар да бола.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынгъан

Учредитель

Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению
Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакционный совет

Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Патимат ГАМЗАТОВА

Редактор

Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Дизайн, вёрстка

Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер

Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по
надзору в сфере связи, информационных технологий и
массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24
сентября 2010 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты
«Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати»
по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 14 октября 2011 г.
в 21:30.

Тираж 3.350 экз.

Адрес редакции

367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева 2.
Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращаться по
телефоном:
по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24
по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Гьаж — 2011

1 « Шо саялы гюнню тубюнде узакъ заман турмаса яхшы. Айрокъда тюш вакътилерде гюнден ачыкъ (акъ туюлю буса дагы да яхшы) зонтик булан сакъланмагъа тарыкъ. Опуракъ да шо кюйде ачыкъ ренкли ва энгил кумачдан тигилген болмакъ яхшы.

Гьава иссиликни таъсиринден кьаркьараны иссилиги де, сув-электролит баланс да алышынмагъа бола. Сувсаплыкны басдырмакъ учун адамлар сув ичивюн бир кьадар артдыралар. Шолай, гьаваны иссилиги 32 градусдан оьтген буса, адамны терлейгени бирден-бир арта. Бизин йимик пачалыкларда терлеп, адам гюнде 0,5-0,6 литр сув тас эте. Исси гьавасы булангъы пачалыкларда буса, айрокъда кьаркьарагъа гюч болагъанда, адам гюнде 6-9 литр сув тас этмеге бола. Шону булан бирче шолай гезиклерде адам ичген сувундан эсе терлеп тас этегени артыкъ болмагъа бола ва натижада кьаркьара кыйнала, аврувгъа тарымагъа бола.

–Къайсы хронический аврувлар булангъылагъа айрокъда сакъ болмагъа тарыкъдыр?

–Юрек аврувлар булангъылагъа. Неге туюлю юрек-тамурагъа ва иссиликни оьлчевюн «юртеген» санлагъа айрокъда гюч бола. Исси ерлерде кьаркьарагъа гюч болагъанда сюек мышцалар, баш май ва бир-бир оьзге санлар углеводланы артыкъ кьолламагъа башлай. Ондан къайры, сувну тас этивю кьаркьараны иссилигин гетере ва генге къан геливню артдыра, шону булан бирче ич санлардагы сувну даражасы буса кемий. Шолайлык гипоксия деп айтылагъан гьалгъа гелтире.

Кьаркьара сув тас этген саялы къан къалын бола ва юрек ишлевге гюч этиле. Шо саялы инг башлап сувну ва минерал тузлары, оьзге микроэлементлери бар хас ичкилини кеп кьоллама тарыкъ. Арыгъанлыкны басылтмакъ ва юрек аврумасын учун «Панангин» ва «Аспаркам» деген дарманланы кьолламагъа яхшы. Кьоллав оьлчевю: ашагъан сонг гюнде 3 керен 1-2-шер таблетка.

Исси гьавасы булангъы ерлерде кьаркьара кыйналмай ишлесин учун витаминлер кьошулгъан кьара яда яшыл чай ичмеге таклиф этиле. Сауд Арабстанны топурагъында оьзенлер де, келлер де екъ экени белгили. Онда сув масъала денгиз сувну тузун тайдырып, терен куюлар къазып булан чечиле. Кьонакьюйлердеги бары да сув тышдан гелтириле ва шо технический сув, ону ичмеге ва аш этмек учун кьолламагъа ярамай. Булай сувну ичмеге ярамайгъанда йимик, бек сувукъ сувну кеп кьолламакъдан да сакъ болмагъа тарыкъ, айрокъда кьаркьара исси болгъан сонг. Кондиционерни билип кьолламагъа тарыкъ бола, ону ягъагъанда, сувукъ тиймес учун, уйню ичинде ел ойнамасны гьайын этмеге тарыкъ.

–Этилмесе ярамай деп айтылагъан ва шо гьакъда кеп хабар юролеген прививкаланы агъамиятыгъы нечикир, шолар неден сакъланмакъ учун этиле?

–Челлерде гечеги ва гюндюзгю иссиликни оьлчевю бек къалышына.

Шолайлык буса, олай якъларда узакъ яшамагъан адамланы иммунитетин осаллашдыра. Натижада Макканы ва Мадинаны азарханалары грип аврувдан авруйгъанлардан тыгъылып толуп бола. Бу йыл Сауд Арабстанны пачалыгъы грипге кьаршы прививкаланы этдирмеге герегин айрыча ташдыра, айрокъда юрек аврувлары барланы ва чагъы уллу болгъанланы арасында. Бу аврувну вируслары кеп тюрлю болагъангъа да кьарамайлы, эстерилген прививка кьаркьараны шо кьадардагы аврувлагъа кьаршы турмагъа шайлы кемеке эте.

Адамлар кеп жыйылагъан ерлерде бетине хас медицина маска гиймеге яхшы. Оьз янында исси опуракъ, ювурган юрютмеге де яман болмас. Айрокъда Мина деген ерде болагъан вакътиде.

Гьаж кьылмагъа барагъан гьар адам савлугъун докторлагъа тергетип кьараса алив болур. Тиш доктордан башлап, юрек аврувлагъа кемеке этеген врачлагъа барып, ахтарылар этген булан зарал болмас. Групагъызда докторлар бармы-екъму деп кьарамайлы, оьз янында апгечка сакъламакъны да унутмагъа туюшмей.

–Гьаж кьылмагъа барагъанланы агъамиятын дагы не затгъа бакъдырмагъа яхшы болур?

–Гийилмеген янгы алынган аякъгийимлер, онгайсыз тапочкалар хыйлы четимликлер гелтирмеге бола, табанларда инжигеген къатывлар чыкъма имканлы. Шо саялы янгы аякъгийимни алмагъа туюше буса, гьаж сапаргъа чыкъгъанча алдын оланы гийип, ерине гелтиртсе, тапочкаланы онгайлылары сайласа, яхшы болур. Бу кепдеги узакъ ва кыйын ёлгъа чыкъгъанча башлап, яв юрюп де, оьзге кюйде де кьаркьараны чыныкдырмагъа кьарамагъа, бек пайдалы болур. Хронический аврувлары барлар айрокъда сакъ болмагъа гереклер, неге десе ёл оьзю де, гьаж кылып да адамдагы аврувланы бирден-бир оьрчюкдюрге бола. Олай адамлар янында докторлар гьарсетген дарманланы да, оланы насигъатларын да юрютмеге герек. Шолайлык, тарыкъ болса, аврувгъа кемеке этивню чалтлашдыражакъ. Оьзгелерден эсе инсулинге гьажатлы шекер авруву барлагъа кыйын бола. Инсулин сакълавгъа бек кыйыусуз дарманлардан санала, шону булан бирче бу аврувлар шосуз болмагъа болмайлар. Шо саялы шекер авруву

барлар Сауд Арабстангъа гетгенче бир алдын оьз доктору булан яхшы кюйде тергелсе яхшы.

Осал гьерегенлер контакт линзаларын заманлыкгъа гьезелдириклеге алышдырса яда оланы сувлашдырагъанларын алып кьолласа яхшы болур, неге туюлю олар иссиликге чыдамай. Гьаж кылагъан вакътиде бары да ерде дегенлей докторланы бригадалары бола, олар гьажатлылагъа не якъдан да тез заманны ичинде кемеке эте. Савлукъ якъдан къайсы буса да масъала тувулуна буса, аврув якъгъа багып айланмасын учун, шону башлангъандокъ чечмеге къаст кьылмагъа тарыкъ. Докторланы шо эстерилген бригадалары гьаж кылагъанланы ёл боюнда ерлешген – Мадинада, Маккада, Арапатда, Муздалифада, Минада. Эгер ювукъ арада рус тилни ангайгъан доктор болмай къалса, оьзгелерден кемеке излемеге тарыкъ ва аврувну гьакъында таржумачыдан яда болагъан оьзге кюйде, ишара этип де англамагъа герек.

Натижада булай айтар эдим. Гьаж кьылмагъа барагъанда, шогъар яхшы ойлашмагъа ва мекенли кюйде гьазирлик гьермеге тарыкъ бола, шону ичинде медицина якъдан да.

Гьижап — исбайылыкь ва якъланыв

1 « Ишимни алышдырма, йыбав-гёнтюл ачыв кепчегивлени: театрланы, концертлени ва ахшамлыкь йыбавланы гери урма гьазир эдим. Энни шолар барысы да артда кьалды. Мен озьюм учун уяла эдим, гьатта уйден чыкьма да, кьурдашларым булан ёлукьма да болмай эдим.

Мени тюз англагьыз – мени шогьар бирев де борчлу этмедиди, мен бизин алимлини ваъзаларына тынглай эдим ва гьар гезик озьюм учун Ислам динде янгы-янгы затланы ача эдим.

Бир керен мен кьурдаш кьызымны янына барма токьташдым. Тек мени Ислам динге гёре, кьаркьарамны ят эргишилеге гёрсетме ярамайгьан санларым яшырагьан опурагьым ёкь эди. Шо саялы, мамамны опуракларын хотхама башладым, ону эркин капотун гийдим, башыма да гюлмедди байлап, орамгьа чыкьдым. Мен озьюмню шонча да яхшы гьис эдим чи бир де башгьа тьогюл эди малайиклер мени бары да яман затлардан сакьлайгьанда йимик. Орамда адамлар мени танымай, бурлугьа эди. Олар мен гьакьылдан тайышгьан дей эди, башгьалары тамашалыкь эте эди. Тюзюн айтсам, алда гьалиги замангьа ва модгьа гёре гийинегенде де мен намазларымны кьутгьармай эдим. Гьали, Аллагьны гьар гюнюнде товбагьа тьошемен ва Аллагьдан гечмекни тилеймен.

Гьали мени хыйлы кьурдашларым гьижап байлай, охувчу кьызыларым да (барысы да болмаса да) оланы исбайылыгьын ачыкь этеген алив явлукьлар байлап юрюй. Педагогну уьлгюсю лап яхшы таъсир этегенлеринден гьисаплана. Шогьар гёре, биз исбайы гийинме де, озьюмню тийишли кюйде тутма да, бизин ругь ва кьылыкь исбайылыгьыбызны да лайыкьлы кюйде сингирме гьерекбиз.

Озокьда, дётерек айланада шонча кёп дамагьлы-иштагьлы затлар барда тынч тьогюл, тек олагьа кьаршы туруп бажарма гьерексен. Ислам дин китапланы охума, бусурман адатланы юрютме, чинкдеси – Аллагьдан ва Кьыямат гюнден кьоркьма тьоше. Биз буса, сырлы, намусу-адамлыгьы барлар гьисапта, агьлю кьурмакь ва уьмметни узатмакь учун гьерекбиз. Кьатынгиши – о Кьудратны Еси даимликге яратгьан ожакьны-очакьны сакьлаву, уйде исивню ва онгайлыкьны болдурувчу.

Тек, не амал, мени танышларымны арасында озьлене кьызылары гьижап байлагьанны алив гёрмейген-

лер бар. Шо буса, оларда иман ёкьлукьну гьакьында айта. Не чачсанг, шону алырсан деген айтыв бар. Гьатта имансызлар да Ислам динни кьабул этме турагьанда ва Кьыямат гюнден кьоркьагьанда, бизде болуп турагьан недир? Ата-аналар низамсызлыкьгьа тартгьан кьызардашларына урушма уланкьардашларына изну бермей. Ярты ялангьач ва озьлеге тергев тартып гийинген кьызылары булан оьктем болалар. Биз, бусурман кьызардашлар, озьюмню яшларыбызны низамыны тазалыгьына тергев этме гьерекбиз. Бизде оьлтюрювлер, атылгьывлар баргьа биз, аналар, айыплыбыз. Биз озьюмню яшларыбызны сабий заманындан тутуп тарбияламайбыз, олар айтгьанны этип, айтгьангьа тынглап, ёнкю-назлы талапларын кютебиз. Школада яшлар осал кьыйматлар алса, оланы такьсырлайбыз, шоланы тьозлегенни сюебиз. Орамдан нас болуп гелсе, урушабыз. Бир ерде де ишлемейген уланыбыз яда кьызыбыз акьча гелтирсе, сюнебиз ва о кьайдан гелгенни сорамайбыз, гелимни кюрчюсюн тергемейбиз. Кьызыбыз гече сагьат он бирлерде – он экилерде гелгенде ва кьайдагьы бош ёммакьланы айтагьанда инанабыз, тек о ёммакьланы гьакьыкьатын тергемейбиз. Биз, ата-аналар, айрокьда аналар, озьюмню бурнубуздан арекде бир затны да гёрме сюймейбиз. Гьар ата-ана ону яшы лап яхшы деп инана. Балики, олар бир затларда тьоздор. Тек ишни бириси ягьы да бар. Гьар адамны кьылыкь-хасиятларыны яхшы ва яман янлары бола, шоланы яман янларына кьаршы ябушма тьоше. Нечик чи, ата-аналар гьисапта бизин борчубуз янгыз оланы ашатмакь, гийиндирмек ва кьазанмакь булан битип кьалмай, кьылыкь якьдан, Аллагьгьа кьуллукь этивню ёлунда да тарбиялама гьерекбиз. Бизин яшыбыз школадан яхшы кьыймат алып гелгенде, ону шабагьатлайбыз. Намаз кьылыгьанда, башгьа тюрлю иманлы ишлени этгенде шабагьатлама неге ярамай? Биз чи халкьыны кёп яны бусурманлар гьисапланагьан Дагьыстанда яшайбыз. Кьызыяшны гьижап байлама уьйретмек учун «бусурман кьыз» деп айтгьанлыкь таманлыкь этмейми? Опуракьгьа бакьгьан якьда Ислам нормаланы юрютювню гьакьында хабарлавлар ва хас уьлгюсю булан гёрсетив, инанаман, бизин авлетлерибиз артыбыздан юрюй.

Булай да бола: мен билеген агьлюде кьызына 40 йылгьа ювукь бола, тек гьалиге ерли намаз кьылып

болмай. Ислам динни бары да талапларын кютеген буюрувчу ана буса, кьаныкьма, борчлу этме тарыкь тьогюл, аста-аста озью тьошонер ва гьижап байлар деп инандыра. Шо мюгьлет кьачан етишежек? Биз яшларыбыз учун Аллагьны алдында жаваплы экинбизни унутабыз. Биз, аналар, бары да имканлы ва имкансыз кьайдалар булан бизин яшланы, айрокьда кьызыяшланы гьакь ёлгьа салма гьерекбиз. Гьюрметли кьызардашлар, аналар, иш неде токьтагьан? Гелигиз, озьюмню ана гьислерибизде ва ойларибызда низам бодурайыкь, гелигиз, бизин кьызыларыбызны гиевлени уьйлерине лайыкьлы кюйде оздурайыкь, оланы Ислам динге гёре гийинме, озьлени тутма ва яшама уьйретейик! Гелигиз Аллагьгьа герти кюйде кьуллукь этейик! Бизин талайсызлыкьыбызны себеплери бизин озьюмюнде – биз озьюмюнде кёбюсю гезиклерде бизин динни гьатта гиччи-миччи талапларын да кютемей кьоябыз. Гьюрметли бусурман кьызардашлар! Гелигиз эки якьгьа кьарайыкь ва гьасил чыгьарайыкь, биз яшларыбызны тюз тарбиялайбызми? Биз, аналар, озьюмню рагьат гьисапламакь учун, биз олагьа береген тарбия таманлыкь этеми? Биз не зат эте бусагь да, шоланы озьюмюнде учун этебиз. Бизин авур яшавубузда Аллагь кёмек этсин ва иманыбызны беклешдирсин. Амин!!!

Олар, женнет гьюрикьызылар нечикдер?

Кёплер женнетде гьюрикьызылар нечик болагьанны билме сюе. Эгер бусурман адам дюнья яшавдан сонг Аллагьны **«разилигин алса, кьалгьан бары да зат ону учун талайлы болажакь. Ону алда гёрмеген, эшитмеген, шоланы гьакьында ойлашма да болмагьан даимлик яхшылыкьлар кьуршажакь. Нени буса да бир затны сюйсе, лап яхшы даражада алма болажакь. Нени буса да бир затны гьакьында сораса, шосагьат жавап алажакь. Ону бир зат да авара этмежек. Неге десе, ол Шабагьатлыны Янында. Кьурьанда айтгьагьан кюйде (маънасы): «Шонда сизин юрегигиз сюеген бары да зат гьазир этилген. Гечеген ва Рагьмулу Аллагь шолай кьонакь эте» («Фуссилат» сура, 31-32-нчи аятлар). Ахьратда эргишилер хурул инлени (гьюрикьызыланы) сюер.**

Гьажимурат Омаргьажиев

Аллагьны лап терен гьакьыллы ишлерини бириси Ол тиштайпалар булан не болажакьны яшыргьанлыкь гьисаплана. Тек Кьудратны Еси булай айта (маънасы): «Онда сизин юреклеригиз чюеген бары да зат гьазирленген» («Фуссилат» сура, 31-нчи аят). Кьурьанда ва сюнетде гьюрикьызыла-

ны суратлав

Аллагь **«булай деген (маънасы): «Оланы олжалары яшырылгьан инжи-жавгьар бюртюклер йимик, кьарагёзлю ва акьюзлю кьызылар болажакь» («аль-Вакиа» сура, 22-23-нчи аят).**

«Ругьуль-Баян» тафсирде язылгьан кюйде, женнет гьюрикьызылар малайиклени тасбигьиндин (машгьур этивюнден) яралгьан. Гьюрикьызылагьа бирев де тиймеген ва гёрмеген. Кьудратны Еси Кьурьанда булай айта (маънасы): «Олар якьутлар ва маржанлар йимик» («Ар-рагьман» сура, 58-нчи аят).

«Гьюрикьызылар исбайы ва яхшы экенге шагьатлыкь этген» («Сирату Набавияти дурусу ва абару фи тарбияти уммати ва бана» деген китап). Пайхаммарны **«гьадисинде булай айтгьа: «Азан чегип оьлгенни Аллагь алты даражада сый эте: ол тёкген биринчи кьан тамчьдан тутуп гюнагьлардан чайылажакь, ва ол женнетде озюню ерин гёрежек. Ол кьабурда болажакь жазалардан якьланажакь ва уллу кьоркьувлардан кьутулажакь. Ону муьминлени опурагьы булан безиндирежеклер. Ол женнет гьюрикьызылар булан уьйленежек, ва огьар тухумтайпасындан 70 адамын якьлама изну берилежек» (Ибн Маджах, №2789; ат-Тирмизи, №1586).**

Башгьа гьадис булай дей: «Женнетде бир базар бар. Тек онда не сатыв, не алыв ёкь. Янгыз эргишилени ва тиштайпаланы келпетлери бар. Кимесе бирев кьайсы буса да шо келпетни бирисин сюйсе, шо келпетни кьабул этме бола» (Агьмат, №1273).

Женнетге баражакь

тиштайпаланы суратлав

Оланы гьакьында Кьудратны Еси булай айтгьан (маънасы): «Биз оланы янгыдан яратажакьбыз ва кьызылагьа айландыражакьбыз (гьар гезик эрлери булан болагьанда, олар кьызылар болажакь ва авуртывну гьис этмежек), оланы эрлери сюежек, чагьына гёре, олар булан тенг болажакь» («Аль-Вакиа» сура, 35, 36, 37-нчи аятлар, тафсир аль-Жалалайни).

Бир-бир алимлар айтагьан кюйде, сёз женнет гьюрикьызыланы гьакьында бара, башгьалар буса мунда женнетге баргьан тиштайпалар гёз алгьа тутулуп айтгьа деп гьисап эте (тафсир аль-Куртуби).

Ибн Аббас айтагьангьа гёре, сёз башы чол болгьан кьатынланы гьакьында бара (тафсир аль-Багави). Кьатынланы чагьыны гьакьында айта туруп, оланы гьарисине 33 йыл болажакь дей (тафсир ибн Касир). Сонг Аллагь **«булай айтгьан (маъ-**

насы): «Онда яхшы, бек исбайы (бети алив) бар («Ар-Рагьман» сура, 70-нчи аят).

Куртуби тафсирде: «Яхшы тиштайпалар» деп язылгьан. Ибн Аббас айтагьангьа гёре, гёз алгьа тутулуп айтгьагьан яхшылыкь, ону маънасы Аллагьдан **«кьайры, биревге де белгиле тьогюл.**

Анас ибн Малик, Пайхаммар **«айтгьан деп булай тапшура: «Эгер женнетде турагьан тиштайпа бу дюньягьа гёз кьарата эди буса, ол озюню де, ону да аралыгьында бары да ерни ярыкь этер еди, ва ол бары да ерни алив ийиси булан толтурар эди. Гертилей де ону башындагьы кьыйыкь озюню бары да барлыгьы булангьы бу дюньядан артыкь» (Бухари, №2587; Агьмат, №13779).**

Эгер кьарагьан буса, кёкню де, ерни де аралыгьындагьы бары да затны ярыкь этер эди яни озюню аливлюгюн шавлалары булан ва лап алив ийиси булан. Ону башындагьы явлукь дюньядагьы бары да затдан алив. Дюнья яшавдагьы муьмин тиштайпаны женнетге ону яхшы ишлери элте. Женнет гьюрикьызылар буса, женнетни низматларыннан яратылгьан. Кьой, Аллагь кьатынлагьа женнетни савгьат этсин ва оланы даражасын артдырсын! Амин.

Ислам динде сувну къыйматы

Сув – о яшавну баш булагъы ва оьмюр сюрювню кюрчюсю. Нечик чи Аллагъ бары да жанлы затланы сувдан яратгъан. Шону сыйлы Къуръандагъы шулай аят да токташдыра (маънасы): «Гертилей де, имансызлар кеклер сув текмесе (янгур явмаса) топуракъ оьсюмлюклер оьсдюремейгенни, сонг Биз, кеклерден янгур явдуруп, топуракъны оьсюмлюклер оьсдюреген этгенни, ва Биз сувдан бары да жанлы затланы яратгъанны билмейми? Гертилей де, олар шогъар мекенли инанмаймы?! («аль-Анбия» сура, 30-нчу аят). Сыйлы Къурандан белгили кюйде, сув Ер юзю тувулунгъунча хыйлы алда яратылгъан. «Худ» деген сурада шо гъакъда булай айтыла (маънасы): «Ол кеклени ва ерни алты гюнден Яратгъан Гючдюр, Ону Аршы (Аллагъ нюрден яратгъан затланы лап уллусу) кеклер ва ер яратылгъынча сувну уьстюнде болгъан» («аль-Худ» сура, 7нчи аят).

Магъамматамин Магъамматрасулов

Сувну яхшы якъларыны гъакъныда Пайхаммарны ﷺ терен пикирларын да айтыла. Расулуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Сув бу ва о дуньяны бары да ичкилерини бийкесидир яни, лап яхшы ички». Шо ёрукъдагъы гъадис «Жамиуль-ахадис» деген жыйында да гелтире: «Гертилей де, сув бу ва о дюнъянланы бары да ичкилерини бийкеси (яни лап яхшы ичкиси гъисаплана)».

Сув ичивню этикети (къайдасы-ёругъу)

Сувну, бисмиллягъи деп айтып, уьч

ютум этип уртлап ичме тюше. Али асгъаба булай айтгъан: «Мен Расулуллагъ ﷺ сувну уьч керен уртлап ичегенни кеп керенлер гьргенмен, гъар уртлайгъанда бисмиллягъи деп айта эди, гъар уртлаудан сонг Аллагъгъа макътав этип, Альгъамдуллилягъ деп айта эди». Расулуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Сизин къайсыгъыз да ашай бусагъыз, онг къолугъуз булан ашагъыз, сув ичегенде де онг гъолугъуз булан ичигиз. Неге десе, иблис сол къолу булан ашай ва сол къолу булан иче».

Сувну эм табияты

Сувгъа Къуръанны аятларын ва оьзге дуаланы охуса, о аврувлагъа эм болма бола. Мисал учун, бусурман касбучулар Къуръанны аятлары охулгъан сувну гъар тюрлю аврувлагъа эм учун генг кюйде къоллай, демек, эсин яхшылашдырывда, гъатта жин тиймек булан байлаву аврувлагъа эм учун да къоллайлар. Расулуллагъ ﷺ оьзюню асгъабаларына багъып: «Сюемесиз магъа Жабрайыл малайик уьйретген дуалагъа сизин де уьйретейим, шо дуаланы охусагъыз сиз дарманлагъа харлы болмажакъсыз?» деп сорагъан. Асгъаплар разилигин билдирип жавап бергенде, Расулуллагъ ﷺ булай деген: «Янгур сувну аласыз ва огъар «Аль-Фатигъа» сураны 70 керен охуйсуз, «Аль-Фалаякъны» – 70 керен. «Ан-Насны» да 70 керен охуйсуз, сонг Пайхаммаргъа ﷺ 70 яхшылыкъ ёравдуаны охуйсуз, «Субгъаналлагъ» деген сёзю де 70 керен айтасыз. Шо сувну эртен де, ахшам да 7 гюн ичесиз». Гъалиги алимлери сувгъа янгыз башгъа затлар таъсир этип къоймай, шавлар ва чайкъальыв – тербенивлер де, шону ичинде аваз толкъунлары да

таъсир этегенни ачыкъ этген. Шолар барысы да сувну белгили табиятларын алышдырма бола. Бусурман динни яхшы англайгъанлар сувгъа охуйгъан дуалар ва аятлар ону табиятын алышдырадыр, ва Къудратны Есини пурманына гьре белгили эм таъсир боладыр. Буса да, Къуръан аятланы ва башгъа дуаланы таъсири болмаса да, аврувлардан сав этеген сув бар. Шо сувгъа Зам-Зам деп айтыла. Шо сув Жабрайыл малайик табаны булан теби чыгъаргъан булакъдан алынган. Зам-Зам суву булангъы къую Маккада. Расулуллагъ ﷺ гъадисинде булай айтыла: «Зам-зам сувда бары да затгъа эм бар, шосялы ичелер». Сувну тазалыкъ болдурувдагъы ролю

шонча да уллу чу, башгъа бир зат да шо агъамиятлы борчну кютме болмай, демек, къаркъараны, опуракъны яшавлукъда къоллангъан затланы ва башгъаларыны тазалыгъын болдурувда сувгъа этеген зат ёкъ. Муна шо саялы Къудратны Еси бизин янгыз сув булан таза болма, сув булан жувунма борчлу этген! Аллагъ муъминлеге багъып булай дей (маънасы): «...Кекден сувну ону булан сизин таза этмек ва сизден иблисни пислигин тайдырмакъ учун йиберген» («Аз-Зугъуф» сура, 11-нчи аят). Оьзюню бары да буйрукъларына амин ва мутигъ болувда ва шоллукъда Ону разилигин алывда бизге Къудратны Еси кемеке этсин. Амин

Адилли болугъуз, биз шонча гъаракат этген затны бузмагъыз!..

Минара Халыкъова

Бир керен къарт тамаза, баласыны баласына бир яшав гъакъыкъатны ача туруп: –Гъар адамны ичинде эки бёрюню ябушувуна ошайгъан ич ябушув юрюле. Бир берюде яманлыкъ-гюнчюлюк, янгыз оьзюню сююв, ачув, хохайлыкъ, ялгъан... топлангъан. Башгъа бёрюню яхшылыкъ-парахатлыкъ, сююв, умут, гъакълыкъ, тюзлюк... къуршагъан, – дей. Уллатасыны сёзлерине юрегини теренинден гъайран болгъан баланы гиччи баласы бир мюгълетге ойгъа батып: –Ахырда шо ябушувда бёрюлени къайсы ута? – деп сорай. Мыйыкъ тюрюнден иржайып, уллата: –Даим де сен ашатагъан бёрю ута, – деп жавап бере. Оьзюню тарихинде инсаният янгыз 200 йыл парахатлыкъда яшагъан. Къалгъан заман буса, давлар, тюртюшювлер, давлагъа гъазирлик гьрювлер яда давдан сонггъу яраланы сав этивлер булан оьтген ва оьтюп бара. Оьзлени оьр цивилизациялы жанлагъа гъисаплайгъан адамларда даим яманлыкъны булангъы ачувлу бёрю уьстюн неге геле? Гъар гюнлер булан неге кеп адамлар оьле? Минадан берли тамазаланы лап гъакъыллы адамлар деп гъисаплап гелеген, олагъа абур-сый этеген, гъюрметлейген Дагъыстан юрталарда, жагъыл адамлар пенсионерлени оьлтюре, деген хабарланы неге эшитебиз? Бизин улланалар ва уллаталар оьзлеге гьмерлик-кёрлюк учун жыйгъан харжны чыгъарып алмакъ учун, хатирсиз кюйде оьлтюрелер. Неге бир нече адам савлай уьлкелени, республикаланы, шагъарланы къысматын чечме бола? Аллагъ яратгъан бары да затлагъа: инсангъа, табиятгъа, инсаният минг

йыллар булан болдургъан бары да затлагъа шагъарлагъа, юртлагъа яратывчу загъматны оьзге емишлерине адамны къолу шолай енгил кюйде нечик гьтерилме бола? Айлангъа къарап, дюнъяда болуп турагъан затланы

гьрюп, шолай «неге»? деген суалланы артсыз-ахырсыз берме бола. Адиллик, рагъмулукъ, языкъсыныв, чыдамлыкъ, гечмеклик, гъатта яманлыкъгъа да яхшылыкъ булан жавап берив – булар Мугъаммат Пайхаммаргъа ﷺ хас болгъан къылыкълар. Муна шулар бусурманлар учун гъар даим де оьр мурат ва уьлгюдюр. Къуръанда булай айтыла (маънасы): «Расулуллагъ ﷺ сизин учун лап яхшы уьлгю болгъандыр». Шо яхшы къылыкълар янгыз майданларда лозунлар, теория постановкалар яда дин ваъзалар болуп къалма гьрекмей. Шо принциплер бизин, бусурманлар учун ой къурувубузну къайдасы болуп токътама гьрек... Бизин гъалиги ва гележекдеги наслуларыбызгъа, гележекде болма имканлы гюч этивлерден, къан тьговлорден, адилсизликлерден къбулумакъ учун, олагъа оьрде эсгерилген яхшы къылыкъланы биз нечикде сингдирме болабыз. Тюз инанывну болдурмай, яшавдан ва Аллагъдан англавун тувдурмай туруп, Ислам дин инсандар агъмулукъ, адиллик, языкъсыныв ва чыдамлыкъ йимик къылыкъланы тарбиялама имканлыкъ ёкъну гьре. Ислам динде бусурманлар шо къылыкъланы янгыз бусурман уьмметге бакъгъан якъда тюрюл, Ер юзюндеги бары да адамлагъа бакъгъан якъда да, гъайванлагъа янашывунда да гьрсетме гьрек... Гъалиги наслугъа, бизге, етишмейген зат Мугъаммат Пайхаммаргъа ﷺ хас болгъан-толерантлыкъ (башгъаланы пикирларына ва инанывларына чыдамлы янашыв). Яшав бек къысгъа... гьзюнгюню ачгъынча дегенлей, битип къала. Айрокъда гъалиги дюнъяда кеплер жагъиллей ажжал табагъанда, шо бек гъис этиле. Аяву къардашлар ва къызардашлар, бир-биригизге чыдамлы ва адилли болугъуз. Шо заман бары да зат яхшы болур, иншааллагъ.

Товбагъа тюшюв — Аллагъны шабагъаты

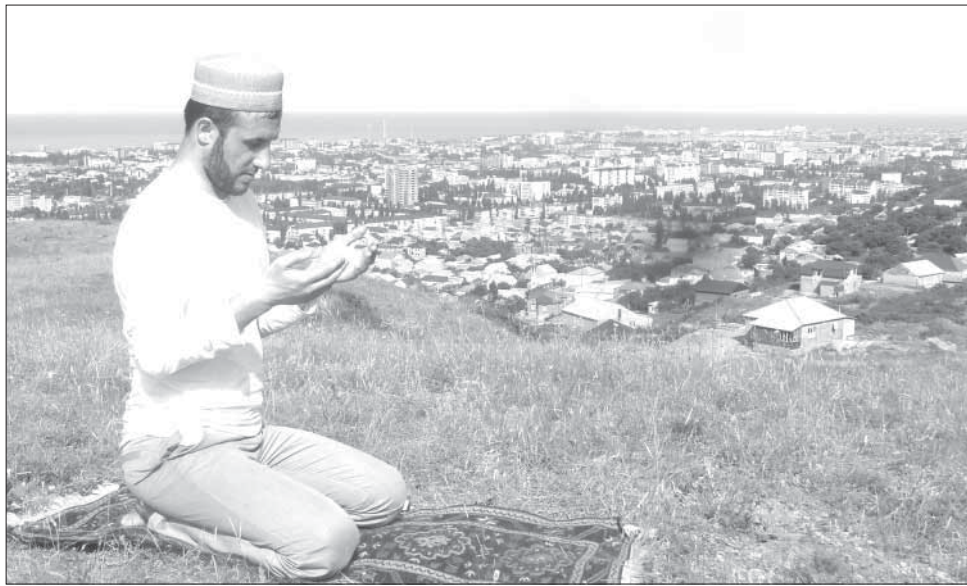
Белгили гъадисде: «Товбагъа тюшегенлер Аллагъ сюегенлердир» деп айтыла.

Абакар Абдуллаев

Гюнагъсыз адам болмай, гюнагъсызлар янгыз пайхаммарлардыр, ва бизин гъарибиз гюнагъдан сакъ болма герек. Эгер адам хапарсыздан, яда билмей гери урулагъан затны этген, ва этген ишине гѣкюне буса, гѣнгюлсюз болма тюшмей, неге десе, Аллагъ бизге товбагъа тюшюв булан тюзленме ва гюнагъдан чайылма имканлыкъ берген.

Гюнагъы бар гъар адамгъа Къудратны Еси гъакъ юрекден гечмекни тилеме имканлыкъ берген. Пайхаммар ﷺ «**Гюнагъ иши учун товбагъа тюшген адам шону этмеген йимик бола**», – деп айтгъан (ибн Маджагъ етишдирген). Пайхаммарны ﷺ айтылгъан асгъаплары, олай да Хаттабны уланы Умар Абу Жагъльни уланы Икрима, Валидни уланы Халит йимиклер ва хыйлы озгелер Аллагъны ва Пайхаммарны ﷺ гючлю душманлары болгъан, олар йыллар булан Ислам динге къаршы ябушгъан. Тек товбагъа тюшюп, Ислам динни къабул этгенде иманлы асгъаплары болуп токътай, бир нечесин буса, савундан тутуп женнет ъл герсетиле.

Эгерилген далилдерден чыгъарылагъан гъасилге гѣре, гъатта лап кѣп

гюнагълы адам да Къудратны Еси Аллагъны алдында товбагъа тюшме бола. Неге десе, Аллагъ Къуръанда булай айта (маънасы): «**Аллагъ бутберсликни гечмей, озю сюегенлени къайсы гюнагъын да гечме бола** (товбагъа тюшеген бусурманлардан)» («ан-Нисаъ» сура, 48-нчи аят). Къошум баянлыкъларсыз да бу аят Аллагъны рагъмулугъуну маънасын англата. Гъасан Гъилми, Магъаммат Арип йимик ва башгъа муъминлер гъисап этеген кюйде, гъатта лап кѣп гюнагълы адамлар да Аллагъны шабагъатлыгъына умутун тас этсе, Къудратны Есине бакъгъан якъда гъюрметсиз

янашыв болур. Аллагъ Къуръанда булай айтгъан (маънасы): «**Гъей Аллагъ кюллары, озюгюзню тарлыкъгъа салып, Аллагъны шабагъатлыгъындан умут узмегиз. Неге десе, ол гече ва рагъмулу**» («Аз-Зумар» сура, 53-нчи аят).

Биревлер, гюнагъ ишлер этип, сонг товбагъа тюшме ярай деп, ойлашма бола. Шо пикру шу себеплеге гѣре янгылыш:

1. Товбагъа тюшюв этген гюнагъ ишине, бир тюрлю гъисаплагъа гѣре тюрлю, гъакъ герти кюйде гѣкюнюв булан болма герек. Аллагъ Къуръанда булай айта (маънасы): «**Гъей, динге**

мекенли инанагъанлар Аллагъдан озюгюзню гечмекни гъакъ юрекден тилегиз!» («ат-Тагърим» сура, 8-нчи аят).

2. Инсан бу яшавдан къачан гетежекни бир секундданмы яда юз йылданмы, Аллагъгъа тилеме етишип болажакъмы яда болмажакъмы билмей. Нечик чи Къудратны Еси Къуръанда булай айтгъан (маънасы): «**Гъар жан сѣзсюз кюйде ажжалны гѣрежек**».

Оърде эсерилген кюйде, гюнагълары янгыз пайхаммарланы болмагъан, шо буса къайсы озге адамны да гюнагъы бола демекдир, оланы санаву да, денгизни устьонден гѣбюкге тенг гелме бола, шолардан къутулмакъны дарманларыны бириси де гъакъ юрекден товбагъа тюшмекдир.

Аявлу къардашлар ва къызардашлар, бир адам булай тапшуртгъан: «Мен эшитип, Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «**Жаны тамагъына тыгъылгъынча товбагъа тюшген адамдан Аллагъ гече**» («Тарих» китапдан 317/8 Хатыб). Шо бу дюньяда ону яшавну ахырынчы секундларына ерли гюнагъ ишлени къоюп, ѣрукълу яшав къурма заманы бар демек бола. Неге тюрлю, бизин яшавубуз къачан узюлегенни билмейбиз, шо гъар гѣре, бизин Пайхаммарыбыз ﷺ уйретген кюйде, гюнагъларыбыздан гечмекни Къудратны Есине даим тилейик! Шо иште бизге Аллагъ кѣмек этсин. Амин.

Оъктемлик, хохабазлыкъ ва гюнчюлюк

Оъктемлик – о гъатта сен шогъар лайыкълы тюрлю бусанг да, озгюнге гъюрметли янашгъанны къаравуллагъан юрек гѣнгюл.

Магъаммат Алиев

Оъктем адамлар – еттириксиз юреклер: юреклерни оъктемликден толгъан адамлар, озгелеге оърден къарай ва, адатлы гъалда, айналадагъылыны бютюн умуми эстик гѣржюне уруна. «Оъте артыкъ оъктемлик чѣпге де тиймейген юрекни вывескасы», – ден язгъан И. Тургенев. Вольтер буса: «Дазусуз гиччи адамланы дазусуз оър оъктемлиги бола», – деп язгъан. Оъктемлик – о озюнден къайры бары да адамланы эстик гѣржюв. Оъктемликни аламатиларыны гѣрюнюшлери башгъа-башгъа бола. Байлыкъ ва яшавуну алгъа барыву, адатлы гъалда адамлар озлени гъалын ташдырма къаст этеген юрюшю булан да оъктемлигин гѣрсете. Яшѣрюмлерде оъктемлик ону низамындан, сѣйлейген кююнден, модагъа гѣре гийинивюнден ва шолай башгъа якъларындан гѣржюне. Пайхаммарны ﷺ булай гъадиси бар: «**Кимни юрегинде оъктемликни гиччи чангы болса да, ол женнетге бармажакъ**». Оъктемлик Есибизге сужда кылылывну буза. Байлыкъ, макътав, шавкъ – адамны ягъына четим этеген, ону напысны аслу уъч тузагъы.

Оъктем адам кѣп сийрек гезиклерде тогюл кылыкълы болмай. Ол даим де, озюне тийишли затны башгъалардан эсе аз аламан деп гъисап эте. Оъктемлик тийишли даражада ой къуруп бажармайгъанлыкъдан ва озюн танымайгъанлыкъдан тувулуна. Озюню насиби учун башгъа къайсы адамгъа да борчлу болма суюмейгенлик – гечме ярамайгъан кюйдеги оъктемлик. Адам озю булан нечакъты кѣп рази болгъан сайын, онда рази болардай зат аз болур.

Оъктемлик булан сокъур болгъанлар, озлени оър гѣржюп, башгъаланы алдында макътана ва хохая. Айтмагъа, адам озюню исбайлыгъын биле ва, озюнден къайры дагъы шолай гиши ѣкъ деген бош ойланы есирлигине тюрлюп, айланадагъылыны

алдында орала, яда озюн камиллешген ва бары да кемчиликден арчылгъан адам гъисап этип, озюню устьюнюклерни булан макътана. Аллагъдан къоркъагъан адам Яратгъаныбызны алдында шонча да гючсюз ва къарывсуз экенин унутма герекмей. Неге десе, Есибиз Озюню пурманы булан алда берген затларын чыгъарып алма бола.

Макътав – шо адамны табии къюрчюсю учун уллу балагъ. Макътавлукъгъа гъасирет адам озю де билмейли, башгъалагъа гюч этме, кыйыкъсыгъта бола, озю де билмейли тѣбен тюшме ва зулмучгъа айланма бола.

Оър кюллукъдагъы адамлардан озлеге макътавлар этивню гери урагъанлар, озлени халкъ арада гѣрсетмекни инкар этегенлер болгъангъа байлаву мисаллар тарихде аз тюрлю. Осман империяны заманында ону ѣлбашчысы ва асгербашчы Явуза Солтан Селим Мисриге гирген. Халкъ ону абур-сый этип къаршылама гъазирлик гѣрегенни гъакъында билдиргенде, ол: «Къашкъаралсын, адамлар да уйлерине къайтсын, орамлар бошасын, янгыз шо заман мен шагъаргъа гирермен. Харс урувлар, саламлашыв-гъюрметлевлер, къутлавлар, шавкъубузну гелтирип, бизден оър болуп, оъктемликге себеп болуп, бизин тѣбен этмесин!» – деген.

Гюнчюлюк

Гюнчюлюк бизин юреклерибизни агъулайгъан бек зараллы загъру гъисаплана. Гюнчюлюк – о оъчлюкню бек таъсир этеген элементлерини бириси. Гюнчю юреклилеге, сайки, адамлар озлени насибин ала деген ой булан оланы гѣржюп болмайгъанлыкъ хас.

Гюнчюлюк – о Къуръанда сѣгюлеген хасиятны аламаты. Есибиз Къуръанда билдирген кюйде, инсанларда гюнчюлюкню гъислерин дюньяда сынамакъ учун юкъдургъан, тек Ол инсанар юреклиринде шо гъислер тувулуудан къачма герек деп билдире ва: «...юреклер гъазир кюйде (гюнчюлюкге ва озюню озю сюювню азабына авункъу болуп) яратылгъан. Амма сиз яхшы ишлер этсегиз ва Аллагъдан къоркъагъан болсагъыз, гъакъыкъатда Аллагъ сиз этген затланы гѣре-биле» («ан-Ниса» сура 4:128).

Яман гюнчюлюк – шо къайсы буса да бир яхшылыкълы лайыкълы адам шондан магърюм къалывгъа гъасиретлик.

Гюнчюлюк – шо башгъа адамгъа болгъан яхшылыкълы къайгырив.

Гюнчюлюк гъислер – къайсы гъалда да башгъа адам озюнден оърде болгъанны суюмейгенлик. Шо адамны бек тынч кюйде оъктемликге ва Къудратны Есини алдында озюн оър этип гѣрсетивге теберме бола. Неге десе, къайсы буса да бир адамны бары да яхшы якълары ва бажарывлугъу озю етишген хас еслиги тюрлю.

Гюнчюлюк – о бек яман ругъ аврув, ону барлыгъына кѣплер шекленмей. Гюнчюлюк озюнден къутулма болмайгъан кюйде басгъын юрегинден иманны, таби болувну, Яратгъаныбызгъа аркъатаявну, Ону ихтибарлыгъын – рагъмулугъун тайдыра. Гюнчю адам я озюне насипсизлик къопгъанда, яда кимни буса да биревню ишлери онгайлы гелгенде къайгылы бола. Гюнчю адам озю озюне, душманына йимик къайгы-дѣрт гелтире. Гюнчюлени янгыз озлени ишлери тюзелмегенлик тюрлю, башгъаланы устьюнюклерни де ичин ашай. Бир гъакъыллы адам: «Гюнчюлюк далилсиз – исбаллавуз айыплай ва суд эте. О кемчиликлени кѣп этип гѣрсете, гиччи янгылышланы да дангъа чыгъара, кычырыкълы атлар тагъа; ону тили оътден, къопдурувлардан ва адилсиз терсликлерден толгъан. Адамланы онгайлы ишлерине гюнчюлюк йимик зарал гелтиреген дагъы бир де кемчилик – тетик ѣкъдур; неге тюрлю, о аврув юкъгъанлар янгыз озлени гѣнгюн бузуп къоймай, башгъаланы шатлыгъын да буза. Халкъ арада: «Къайгы-дѣрт гѣрме суюмей бусанг, гюнчюлюк этме», – деп айтыла», – деп айтгъан.

Гюнчюлюк – о иблисе хас кылыкълы, ва Аллагъдан къоркъагъан муъминлер, бары да гючюн бакъдырып, юрегинде шо терс алым уялашмасны къаст этме герек. Къудратны Еси юрегинде иманы булангъылыны шо яманлыкъдан къутулууде озюне аркъатаямакъны буюра.

Гъей Аллагъ! Бизин яхшы ишлерибизни ютагъан гюнчюлюкню отундан аман сагълап, бизге арты битмейген моллукъ бергин! Амин.

Гъажгъа барагъанда

Магъаммат Умаров

Кааба дёрт там – дёрт къыбла,
Сав дюньягъа сыйланып,
Бары халкъ намазлар къыла
Алып ону айланып.

Гъар тамы бир къыбладыр,
Гъар ташы бир къыбладыр,
Бу къыблалагъа багъып,
Дюнья намаз къыладыр.

Мен де гелгенмен, Аллагъ,
Уьюнген айланмагъа,
Сафа-Марвадан гезеп,
Гъажыма байланмагъа.

–Я, Аллагъ, макътав Сагъа,
Улуу атынга байланып,
Таваф этемен энни,
Етти керен айланып.

Пайхаммар этген йимик
Таваф да этдир магъа,
Бу тавафны зувабын,
Пайдасын етдир магъа.

Тавафны эки ракаат
Сюннетин де къылдырып,
Сафагъа тюз эт рагъат
Гюнагъларым тайдырып.

Дюньяны-Ахыратны
Яхшылыкъын бер магъа.
Жагъаннемден къутултуп,
Ел бер женнет алмагъа.

Таваф да бар, Саъю да,
Арафат да етмеге.
Минада ташлар атып,
Гъажымны тюз эт магъа.

Мен башлапдыр гелгенмен
Бу гезелли якълагъа.
Кёмек эт, Аллагъ, магъа
Иман булан бакъмагъа.

Мен бир зат да билмеймен
Тюз эт ёлумну Оьзюнг,
Юрегим иманлы эт,
Сенсиз болмасдай сёзюм.

Огъ, Аллагъ, Оьзюнг онгар,
Оьзюнг сал мени ёлгъа.
Гъажымны къабул эт Сен,
Бакъдырмай мени солгъа.

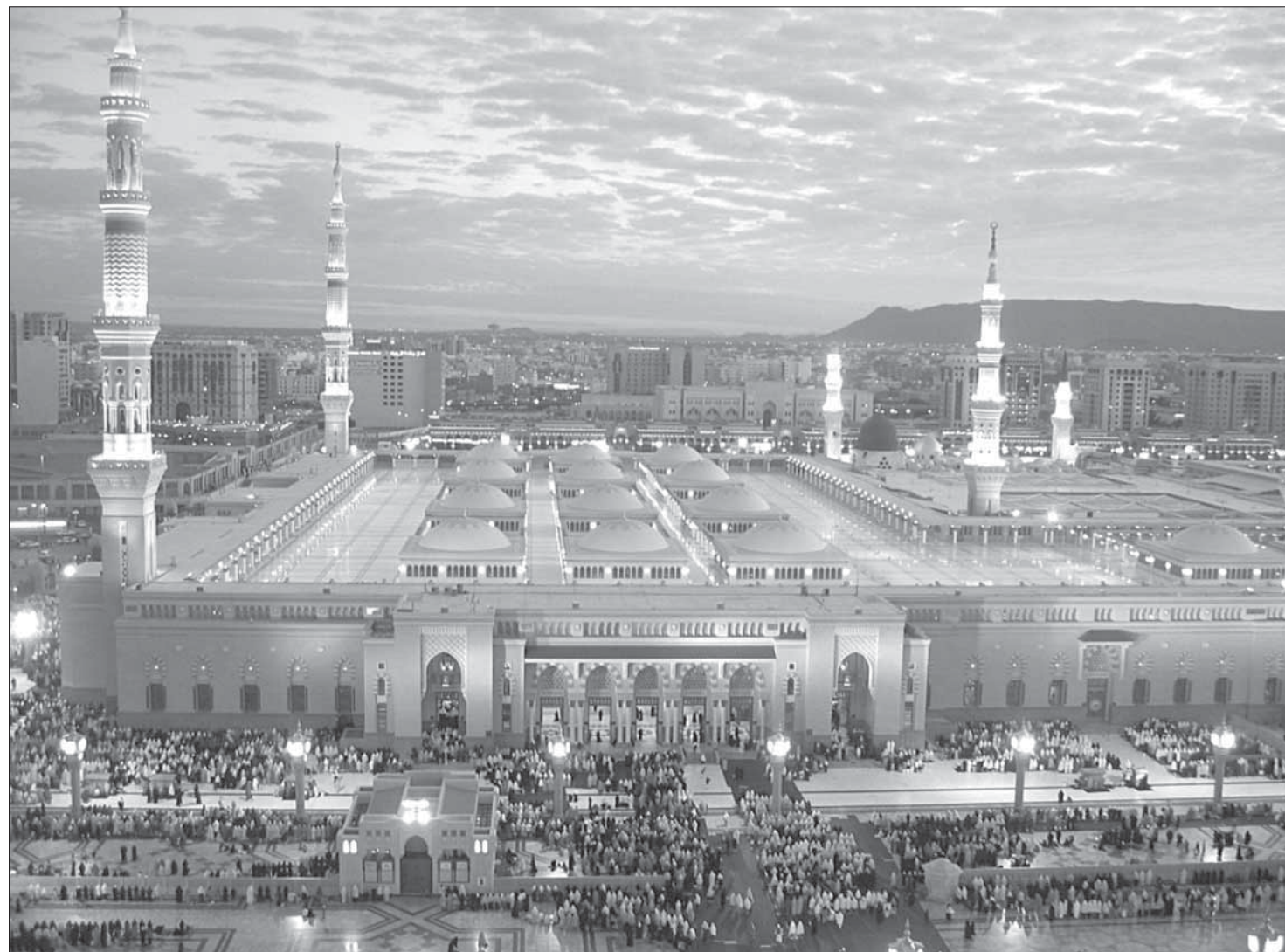
Женнетни рызкъы этип,
Муъминлени Сен якъла.
Жагъаннемни отундан
Бары да къулунгну сакъла.

Каабагъа къарагъандокъ,
Каабаны бир гёргендокъ,
Шулай дуа да эгер
Гъарамгъа бир гиргендокъ:

–Ляилагъа Иллаллагъ,
Ва Аллагъу акбар, – деп
Уьч керен такрарлар,
Шолай, деп этип эдеп.

–Я Аллагъ, артдыр Сени
Шу уьюнгну абурун
Бийикге гетер ону
Аривлюгюн, сабурун.

Каабангны исбайы эт
Артдырып даражасын,
Бугъар гелгенлени де
Мен этгин аварасын.
Мунда гелгенлени де
Оьр эт сыйын, абурун.
Не къыйынлыкъ гёрсе де,
Гъасси этмей, бер сабурун.

Каабаны сыйлар учун,
Сыйлайгъанлар етгенде
Бугъар бир къарагъанда
Гъаж ва Умра этгенде.

Гюнагъларыбыз гечип,
Оьр эт бизин гъалыбыз
Гъаж болсун шу дюньяда
Ахыратда малыбыз.

Женнетге ел бер бизге
Ал азаблардан тартып.
Гюнагъларыбыз тайып,
Гетсин зуваплар артып.

Бу Сени топурагъын,
Сени Уьюнг – Байыбыз!
Сен этмесенг, ким эгер,
Энни бизин гъайыбыз!

Каабагъа ювукъ гелип,
Шулай деп айтар адам:
–Бар макътав Сагъа, Аллагъ
Сен баргъа бар чы алам!

Сени къулунг Мугъаммат
Бизин Пайхаммарыбыз
Дюньяда, ахыратда
Лап да сыйлы малыбыз.

Шогъар саламларынгни
Бер сыйлысын, аямай.
Шу лап сыйлы ерингде,
Бир затгъа да къарамай!

Мен сени бир къулунгман.
Сен де мени Бийимсен.
Товба этемен алдында
Къабул этердир, деп Сен.

Бу Уьюнг салигъ Уьйдюр
Бары затны да гёреген,
Биздейлени аяйгъан,
Биздейлени сюеген.

Тилеймен къабул эт деп,
Бары гюнагъым тазалап,
Рагъмунг етишсин магъа,
Гетердей гюнагъ яллап.

Рагъмулудан Рагъмулу,
Чомартлардан Чомартсан.
Бары затны бажарагъан
Нартлардан Сен Нартсан!

–Бисмиллягъ, Аллагъ акбар,
Деп башлар аввал сёзюм
Онг къолун да гетерип,
Аясын объюп объю.

Яхшы болса, озокъда,
Барып ташны оьпмекеде
Адамлар четим этмей,
Тынчылыкъ болса, етмекеде.

Ташгъа къолун узатып,
Гёзлерин де къаратып,
Къол аясын оьпмеге
Ярай оьрдедей айтып.

Башлап уьч айланывда
Айланар шулай айтып:
–Гъажым къабул эт, Аллагъ, –
Деп айтып, къайтып, къайтып.

–Гюнагъларымын геч, – деп,
Даражамны артдыр, – деп,
Ишим лайыкълы этип,
Макътавунга тартдыр деп.

Башлап уьч айланывун
Чалт юрюр шолай айтып.
Къалгъан дёрт айланывну
Юрюр сабургъа тартып.

Сабур юрюйген гъалда,
Кааба сол янда къалар
Шулай дуа да эгер,
Аягъын сабур алар.

–Я Аллагъ, Рагъмунг булан
Рагъмат булан геч менден!
Мен этген бары да гюнагъдан
Билгенден, билмегенден!

Мен биллип де, билмей де
Белгисиз затлардан да,
Мен хатирин къалдыргъан
Дослардан, ятлардан да.

Сенсен бизин сакълайгъан,
Бир сенсен чи якълайгъан.
Рагъмунг, Рагъматынг булан,
Бизден бир де якъмайгъан.

Гъали де бизин сакъла
Жагъаннемни отундан,
Юрекленни агъусу,
Васвасланы тотундан.

Атынг сал юреклеге,
Нюрлю болардай юрек.
Шайтан-жинни черивю
Бизден къачардай арек.

Арафа

Арафагъа баргъан ча,
Фарз деп онда турмагъа,
Тазаланып, киринип,
Биз тюз болдукъ Минагъа.

Арафа гюн Арафа
Осуз гъаж да гъаж туюгюл.
Арафагъа бармагъа
Дагъы гюнлер фарз туюгюл.

Арафада кёп дуа,
Кёп зикрулар этдик биз,
Аллагъгъа юрекедеги
Бары сырланы чечдик.

Дуам таныш этме
Суюп. Сизге базаман.
Мен этген дуаланы
Бир нечесин язаман.

–Оьзгелени табилгиндеги бусурманлар (асгер борчун кютегенлер, туснакъдагъылар, от сёндюрювчулер, скорый помощда ишлейгенлер, газ къулдукчулар, электриклер, кьойчулар ва ш.б.) жума намазны нечик къылмагъа тарыкъ?

–Башындан тутуп жума намаз бусурманлагъа борч этилип гёрсетилген болмагъан. Шо саялы ону тюш намаз йимик къыла болгъан. Аллагъу таала ону Маккада къылма гёрсетген болгъан, тек бусурманланы санаву аз болгъан ва о заманларда олар ачыкъ кюйде жыйылып болмайгъан саялы, шону къылыв борч этилмеген болгъан.

Жума намаз жумагюнлер тюш намазны орнунда къылына. Амма жума намазны орнунда тюш намаз къылып кьоймакъ учун себеплер болмагъа тийишли. Тёбенде жума намазны шартларын эсгерейик:

1.Жума намаз адамлар яшайгъан ерде (шагъар, юрт) къылына. Чатырлар къурулса да, авлакъда жума намаз къылынмай.

2.Жума намаз къылагъан ерде азында чагъы етишген 40 эркин (къул тюгюл) эргиши болмагъа тарыкъ.

3.Шону тюш намазны вакътисинде къылмагъа герек.

4.Жамият булан бирче толу бир ракаатны сама да къылып болмагъа тарыкъ. Эгер жума намазны экинчи ракаатны рукугъуна кьошулмагъа болмагъанлар шону дёрт ракаатлы тюш намаз гьисапда къылып битдире.

5.Жума намаз юрта, шагъарда бир ерде къылына. Эгер бары да халкъа бир ерде жума намаз къылмай, башгъа межитлерде де жума намаз къылына буса, арты булан тюш намаз къылмагъа тарыкъ бола.

6.40 гиши эшитердей жума хутбаны ва ону рукнуларын охумагъа тарыкъ.

Жума намазгъа бармай къалмакъны себеплери де бола. Муна шолар: бек явагъан янгур, орамда юрюмеге кыйын гьалдагъы балчыкъ, гючлю ел, гьажатны битдирмек, ажайып ачыкъ яда сувсаплыкъ, къаравуллайгъаны саялы къоркъагъанлыкъ, чыдап болмасдай юхугъа тартагъанлыкъ, кырында къарама дагъы гиши ёкъда аврувгъа багъыв, ювукъ адам жан базарда буса, кыргъа чыкъмагъа уялмасдай опуракъ ёкълыкъ, авуздан ийис гелердей зат ашагъанлыкъ (самурсакъ, согъан).

Оьрде айтылгъан кюйде, асгер борчун кютегенлер ва туснакъдагъылар жума намазны къылмай да бола, ону орнунда тюш намаз къылып. Эгер де жума намазны къылмакъ учун олар жыйылмагъа бола буса, демек «Алгъамны» 40 гиши тюз охуй буса, олар оьзлер де жума намазны къылмагъа болалар.

Булай гезиклерде асгер бёлукъ яда туснакъ ерлешген ердеги межитде жума къылына буса, олар арты булан тюш намазны да къылмагъа гереклер.

Амма шо якъларда бир ерде де дагъы жума къылынмай яда туснакъ шагъардан ариде буса, оьзге герекли шартлар да болдурулгъан буса, арты булан тюш намаз къылынмай, неге десе шолар гезиклерде жума намаз толу кюйде къылынган деп санала.

От сёндюрювчулени ва ишинден таймагъа болмайгъан оьзге къулдукчуланы гьакъында айта буса, олар тюш намаз къылып кьойса, шоланы узюрю себепи бар деп санала. Кьойчулар ва туварчылар да, сиривю яда тувары саялы къоркъуп, олагъа бакъмагъа гиши ёкъ буса, жума намазны къылмаса, себеби барланы арасына гире. Шолай гезиклерде олар тюш намаз къылып къутула.

–Жагъил заманда эсирген гьалда къылынган намазланы телемеге тарыкъмы?

–Эгер намазлар эсирген, демек этеген ишни англамайгъан ва нени охуйгъанны билмейген гьалда къылынган буса, шоланы телеп къылмагъа тарыкъ. Амма этеген ишигизни англайгъан гьалда бек эсирмеген гьалда къылгъан эдигиз буса, намазны телемеге борч тюгюл. Нечик болса да, Яратгъаныбыз гери урагъан кююгюзде намаз къылгъаныгъыз саялы, шоланы кьайтарып къылсагъыз яхшы болур деп айтар эдик.

–Экиюзлюлер деп кимге айта?

–Экиюзлюлеге арапча фасикъ (пасыкъ) деп айтыла. Шолай деп Аллагъгъа инанагъан, тек дини талап этегенни кютмейгенлер санала. Фасыкълар – Яратгъаныбыз гёрсетген дазудан чыкъгъанлар. Олар Аллагъны буйрукъларын кютмейгенлер яда кьайсы буса да парзны узюрю себепсиз кьоягъанлар, гиччи ва уллу гюнагълар этип юрюгенлер.

–Эгер кьатынгиши Ислам дин талап этеген затланы кюте буса (намаз къыла, ораза тутта), тек явдукъ байламай юрюсе, огъар герти бусурман гиши деп айтмагъа ярармы? Эгер явдукъ байламагъа огъар гери урула буса, нечик болур?

–Кьатынгиши Ислам дин талап этеген кюйде намаз къылагъан, ораза туттагъан саялы шабагъатланажагъы ачыкъ. Амма, оьзге бусурман тиштайпалар йимик, явдукъ байламайгъан саялы, олайлагъа жаза болажагъы да герти. Тыш гёрюнюшюне кьарап, биз ол адамны иманы бармы-ёкъму деп айтмагъа болмайбыз. Неге тюгюл, юреги булан Ислам динни бары да талапларын кьабул эте буса, тек иманны осаллыгъындан шоланы кютмей кьоягъанлагъа имансыз деп айтмагъа ярамас. Намаз, ораза, оьзге бары да ибадатыбызны биз оьзюбюз учун, Къыямат гюн жазадан сакъланмакъ ва Аллагъны разилигин кьазанмакъ учун этебиз.

–Эгер эр де, кьатын да бир йылына узагъында айрыча яшагъан буса, олар гебинни янгыртмагъа герекми?

–Эр-кьатын узакъ заман тюрлю-тюрлю себеп болуп (кьазанмакъ учунгъу сапар, гьаж къылыв яда эришив) айрыча яшагъан булан оланы гебини бузулмай, эгер эр айырылмакъ учун айтылагъан сёзлени айтмагъан буса.

– Шариат тойда мавлет охуламы яда Къуръан охуса яхшымы?

– Шариат тойда мавлет, Къуръан охумагъа борч тюгюл, охуса яхшы. Амма гери урулагъан затлардан сакъланмаса, шариат той болмай. Мисал учун, эргишилер кьатынлардан айрыча олтурмагъа тарыкъ, бийий буса да эргишилер ят тиштайпалар булан бирче бийимеге герекмей, ички ичилмеге ярамай ва шо кепдеги оьзге затланы да билмеге ва кьатты кюйде юрютмеге тарыкъ.

– Гюнагълар намаз къылыв булан чайыламы?

– Намаз къылыв бусурманни гиччи гюнагъларын гертиден де чая, тек уллу гюнагълар намаз булан чайылмай. Уллу гюнагълагъа адам оьлтюрюв, зина этив, сигьручулагъа, палчылагъа барыв, олагъа инаныв ва шо кюйдегилери гире. Бизин Пайхаммарыбыз г булай деген (маънасы): “Гертиден де, борч болгъан беш намаз гюнагъланы сув насны чагъандай чая”. Дагъы да Пайхаммар г булай деген (маънасы): “Гертиден де, этилген гюнагълар, уллуларындан кьайры, намаз къылыв булан чайыла”. Нечик болса да, инсан гьакъ юрекден товба этмеге тарыкъ.

– Бусурман адам ит сакъласа гюнагъ боламы?

– Шогъар гьажатлыкъ бар буса кьаравул йимик, ит сакъланмагъа ярай, шо гюнагъ да тюгюл. Амма сув болгъан итге тийсе нажас бола. Эгер де сув итге тийип гетсе яда ону авзундан чыгъагъан силегейге тийсе, шо ерни етти керен жувмагъа тарыкъ, шону ичинде бир керен таза топуракъ булан.

– Мен оьзюм гьижап байламайман ва шону юрютегенлеге гёзюм кьарай. Мен гюллейгенге саналаманмы?

– Сен гюллейгенге саналамайсан, сен олагъа сукъланасан, неге тюгюл яхшы ишге юрегинг ава. Башгъа лагъа сукъланып турмайлы, оьзонг де тез арада гьижап байлап башласанг дагъы да яхшы болур.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы бере-биз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

– Адам бир намаз да къылмай буса, дуа да билмей буса, салават да салмай буса, зувгъан да айландырмай буса, бусурман болуп боламы? Олайны бусурман кьабурлагъа гёммеге яраймы?

– Эгер адам соравда эсгерилген бир затны да этмей буса да, тек иман шагъадатны герти эте буса, ол бусурман кьабурларда гёмюлмеге герек. Ол намаз этмейгени, оьзге парзларын кютмейгени саялы буса, гюнагъ гьисапда жавап бережек.

Рузнама

Ноябрь

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	5:50	7:21	12:39	15:20	17:46	19:13
2	5:51	7:22	12:39	15:19	17:45	19:12
4	5:53	7:25	12:39	15:17	17:42	19:10
6	5:55	7:27	12:39	15:15	17:40	19:08
8	5:57	7:30	12:39	15:13	17:37	19:06
10	6:00	7:32	12:39	15:12	17:35	19:04
12	6:02	7:35	12:40	15:10	17:33	19:02
14	6:04	7:37	12:40	15:08	17:31	19:00
16	6:06	7:40	12:40	15:07	17:29	18:59
18	6:08	7:42	12:41	15:06	17:28	18:58
20	6:10	7:45	12:41	15:04	17:26	18:56
22	6:12	7:47	12:42	15:03	17:25	18:55
24	6:14	7:50	12:42	15:02	17:23	18:54
26	6:16	7:52	12:43	15:02	17:22	18:54
28	6:18	7:54	12:44	15:02	17:21	18:53
30	6:20	7:57	12:44	15:01	17:21	18:53